

Navola

Čtení románu *Navola* je prosyceno jedem,
zradou a zhýralostí, jako byste vklouzli
do přepychové lázně plné krve.

Holly Blacková,
autorka série *Krutý princ*

PAOLO^{Host}
BACIGALUPI

Automatizovaná analýza textů nebo dat
ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU
je bez souhlasu nositele práv zakázána.

Navola

Copyright © 2024 by Paolo Bacigalupi

All rights reserved

Cover design by John Gall

Cover illustration by Sasha Vinogradova

Map illustration by David Lindroth, David Lindroth Inc.

Translation © Richard Podaný, 2025

Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2025

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-2942-1 (PDF)

ISBN 978-80-275-2943-8 (ePUB)

ISBN 978-80-275-2944-5 (MobiPocket)

Pro Anjulu

První část

⚡ Kapitola — 1[Ⓜ]

Otec míval na psacím stole dračí oko. Kouli větší než lidská lebka, která zmléčněla a zkrystalizovala, ale i tak stále hořela vnitřním ohněm, jako kdyby si uchovávala život. Ležela mu na stole hned vedle brků, jimiž podepisoval dlužní úpisy na pergamenech a zaznamenával obchody se lnem a surovým železem a pryskyřicí neru a s kardamomem a hedvábím a s koňmi. Na stole, kde zapisoval půjčky na stavbu lodí a na války. Dračí oko trůnilo vedle dýky ze Sagu a zlaté pečeti callarinova ctihodného úřadu.

Stěny jeho knihovny byly obloženy obchodními kodexy, zápisy o všech příslibech držných na velmi vzdálených ostrovech. Rád říkával, že obchoduje se zbožím, ale ještě více se sliby, a nikdy neselhával při jejich vymáhání. Právě takhle ostatně přišel k dýce toho muže ze Sagu a ke callarinově pečeti — dohlédl na splnění slibů.

Ovšem dračí oko, to si koupil z odlehlého Zuromu.

O nefalšované pravosti jeho původu nemohly být žádné pochyby. Nebylo tak kulaté, jak byste si možná řekli; uchovalo si úponky krystalizovaných dračích nervů — jemné střípky, ostré jako dýky — a ty se táhly ze zadní části oka, jež proto mělo spíš tvar kapky než koule.

Díky těm ostrým a táhlým nervům vypadalo jako planoucí kometa uchovaná pro věčnost na Arragnalových kresbách na stropě rotundy v Callendře pozorovaná od Losiccie po Pagnanopol a nyní dopadnuvší na lidskou zemi. Oko jako kdyby žhnulo hněvem samotných nebes — životní silou, již nejde uhasit, ba ani smrtí ne.

Když jsem byl maličký, hrával jsem si se svou loveckou fenkou v otcově pracovně a někdy jsem je koutkem vlastního oka zahlédl; zkamenělina, která ale není z kosti, šperk, který ale není z kamene.

Své čubce jsem říkal Lenoška, protože se zvedla, jen když si mohla hrát se mnou, pro nikoho jiného ne. Když jsem byl poblíž,

vrťela ocasem a šla za mnou a pak jsme pobíhali po chodbách rodového paláce, sem a tam po rozlehlých síních, nahoru a dolů po širokých schodištích v obytných částech, a dokolečka dokola po točitém schodišti naší věže, stisněném pro lepší obranu. Já hulákal, ona štekala, a oboje se to rozléhalo po dlážděných i dřevěných podlahách, odráželo se to od tváří mých předků na portrétech, plnilo to komnaty s freskami a vysokými malovanými stropy, jimiž vždycky rázoval Býk z Regulai.

My dva jsme měli palác sami pro sebe — a brali jsme to jako samozřejmost, jak to dovedou jen mladí a nevinní —, ale když jsme se ocitli v otcově knihovně, z důvodů, jimž ani jeden z nás nerozuměl, jež jsme ale oba považovali za nezbytné, jsme byli potichu jako zloději, kteří kradou v Quartiere Sangro.

Drak si vymáhal zbožnou úctu — dokonce i od hloupých dětí a vysokonohých štěňat.

Pravost oka sice byla nenapadnutelná, s jeho původem to však tak slavné nebylo. Kupec, od kterého je otec měl, tvrdil, že pochází z draka, jenž šířil děs na písečných březích a u rudých útesů Zuromu po více než století, až jej konečně skolil jistý válečník s mečem ukovaným z diamantu.

Nato prý bylo oko nabídnuto jednomu nenasytnému sultánovi, aby se tím odvrátila strašlivá válka a zachránila princezna. Ve vyprávění toho bylo ještě mnohem víc: zářivá krása té děvy uvězněné sultánem, chlípnost a zhýralost toho krutého vládce, temné čáry, jež sultán uvrhl na válečníka, aby jej oklamal, triumfální rozbití dívčiny okovů. A posléze, na konci, tragická zrada onoho válečníka. Pády říší. Pomalé sunutí se času a písku. Starodávná města bortící se do bájí...

Ověřit se dalo jen to, že oko bylo vyzvednuto při vykopávkách z krypty jistého mocného panovníka — což mohlo naznačovat, že nemuselo jít ani tak o vědecký nález, jako o sprostou vykrádačku —, ale každopádně právě tyto okolnosti vedly k tomu, že se oko ocitlo mezi nákladem jisté kupecké karavany a putovalo po obchodních cestách přes vymrzlé průsmyky v Chimu a v Charatu, načež překonalo Oceana Cerulea s bělostnými čepičkami vln a dostalo se až do našeho výtečného města Navoly, tlukoucího srdce obchodní banky, *banca mercanta*, jež obsluhuje

všechny končiny, kde se mluví všemožnými Amovi známými nářečímí, a konečně k mému otci, jenž se jmenuje Devonaci di Regulai a jenž proslul bohatstvím a vlivem po všech končinách omývaných azurovými vodami La Cerulea.

Ať už kupec bájil o původu oka jakkoli, otec trval na svém — že smrt drakovi nezpůsobil ani tak hrdinův meč, jako spíše sešlost věkem. Pokud kdy meč protal šupiny velkolepého netvora, pak to byla řezničina provedená posmrtně, nikoli hrdinský boj. Draci prostě nepodléhají něčemu, jako jsou čepele lidských zbraní — dokonce ani čepelím z diamantu.

Přesto ale oko koupil, zaplatil bez smlouvání (a díky ceně zajistil kupcovu jménu proslulost na sto let) a pak artefakt umístil na svůj psací stůl. Když k němu lidé přicházeli podepisovat smlouvy a skládat sliby, vždycky je přiměl, ať přísahají na to dračí oko. Tak byli obchodní partneři příslušně upozorněni na fakt, že nejednají jen s nějakým stříbrnotáhem na Quadrazzo Maggi, ale s Devonacim di Regulai da Navola, a ten až si usmyslí požadovat splnění slibu, neochrání je před tím nic.

Můj otec měl dračí oko.

Ten dávno mrtvý sultán ze Zuromu žádné neměl.

Ani náš vlastní callarino z Navoly žádné neměl.

Vlastně nikdo nemohl tvrdit, že nějaké má. Možná tak dračí šupinu. Případně, někdy, možná, fosilii, o níž by se dalo prohlásit, že to je zub. Avšak tahle děsivá zkrystalizovaná vzpomínka na moc, to bylo vskutku něco odlišného. Kočkovitá duhovka si stále uchovávala oranžovou barvu, i když povrch oka pokryl mléčný zákal: oko žhnulo vnitřním světlem, které neuhasila dokonce ani smrt.

Kdykoli jsem byl v otcově knihovně, vždy jako by mě dračí oko pozorovalo. Jako by mě vyhladověle sledovalo pokaždé, když jsem vešel. Děsilo mě, ale mám-li být před Amem upřímný, také mě přitahovalo.

Někdy, když byl otec na cestách po našem rozsáhlém obchodním impériu, na jakých se setkával s promissorii, vkradl jsem se do knihovny a upíral na oko zraků: mléčný závoj na povrchu, uvězněný planoucí běs v pomrkávající kočičí šterbině. Oko velké jako celá moje hlava. Vztekla a upřeně pozorovalo

naše všednodenní lidské snažení. To, jak nakupujeme a zase prodáváme žoky vlny čampa a pytle pšenice.

Děsilo mě.

A přitahovalo.

Až jsem se jej jednoho dne dotkl.

⚡ Kapitola – 2⁶

Patrně bych vám však měl vysvětlit, kdo byl můj otec a v jakých sférách žil. Kdo jsme vlastně byli, my, kteří jsme patřili k archinomo Regulai? Kdo jsme byli, že otec mohl zakoupit takový artefakt?

Jméno Regulai je staré, sahá do dávné minulosti před Amem a s časem nabylo na hrdosti. Moji předkové byli u toho, když proti nám za časů staré říše Oceana Cerulea rozpoutala svůj hněv a velická vlna smetla tisíce duší. Přežili jsme i Scurovy nákazy, jež pustošily naše kraje a zanechávaly po sobě hromady vředy pokrytých mrtvol, vysoké až po střechy domů. Stejně jako mnoho Navolanů jsme prchli do hor, když skvělé hlavní město Torre Amo podlehlo Churu a když byla Amonska říše rozbita na kousky a za pána se prohlašoval kdejaký vévoda, kněz nebo lapka a když se po celém Cerulejském poloostrově válčilo o slávu a území.

A jako mnozí další jsme se také po skončení válek vrátili po moři do Navoly.

Za našich nejranějších dob jsme my Regulai byli prostí obchodníci s vlnou, vykupovali jsme ji od vesničanů a pastevců v hornaté Romiglii a potom jsme se s ní vláčeli pryč z divočiny a prodávali ji navolskému cechu tkalců. Pozdější generace se naučila zacházet s počítadlem a písmem. Postupně náš rod přestával být venkovský a stával se městským. Usadili jsme se na Via Lana, obklopeni klapáním stavů a zahalení pachem barviv na vlnu a neustávajícím žvaněním všech mercantae smlouvajících se zástupci cechu tkalců. Do divočiny pro vlnu jsme už posílali jen své zástupce a sami jsme se naučili psát a opatrovat pečeti smlouvy a používat jako záruku své dobré jméno. Poskytovali jsme menší půjčky ostatním kupcům, pojišťovali výkupčí proti lapkům a divě zvěři a síla našich příslibů brzy vešla ve známost.

Ale až můj praděd z nás učinil jedny z archinomů města.

„Deiamo di Regulai,“ prohlásil otcův numerari Merio, „by se velmi pohoršil nad tím, jak si stěžuješ, že práce scriveriho je ti nudná.“

To jsem byl hodně mladý, nestrávil jsem pod Amovým světlem víc než osm nebo devět let, a ošklibal jsem se nad výukou psaní. Zoufale jsem toužil být venku s Lenoškou, tehdy to bylo štěně, co jsem sotva dostal, měla veliké hedvábné tlapky a neklidně mrskavý ocas jako bič. Místo toho mě zavřeli do přitmi scrittoria naší banky, musel jsem sedět vedle Meria, kolem nás samí další scriveri, numerari a abacassi, všichni usilovně šmrdlali brky a cvakali kuličkami na počítadlech. Merio znechuceně mlaskl nad mým rukopisem. „Tvůj praděd znal své podnikání do jeho poslední součásti a nad žádnou se neošklibal.“

Potlačil jsem zívnutí.

Merio mě vykrákal za ucho.

„Dávej přece pozor, Davico. Čím dřív to doděláš, tím dřív si můžeš jít ven hrát.“

Zase jsem se shrbil nad tou dřinou. Kolem mě usilovně pracovali dospělí, sčítali číslice ve sloupcích, zaznamenávali vklady a výběry z *acconti securati*, četli doručené dopisy, odpovídali na ně, a tak jim plynul den. Všechny stěny scrittoria byly obložené doklady jejich práce: účetní knihy, korespondence, smlouvy, pokyny pro numerari ve věci pravidel směny a zákony, jež požaduje Leggus. To vše svázané do knih, napsané na svitcích pergamenu, narovnané do štosů papíru — a v nemnoha případech dokonce i na kusech plátna — a uspořádané podle krajů, druhů zboží a podle kupců. Všechno to bylo zamčené ve skříních s kovovou mřížkou, abychom před kdejakým rádoby špehem ochránili svá tajemství.

A v tom šerém a pergamenem zavánějícím světě jsem se lopotil, na židli jsem nesesedl, ale klečel, abych byl ve výšce potřebné pro práci u Meriova stolu, a celou dobu jsem si trpce uvědomoval, jak den míjí, jak se světlo krade po podlaze, protože venku vede Amo svůj vůz po nebi.

Kaskády křiku a volání a mečení a štekání zpoza okna vyprávěly o tom, že ulice jsou plné života. Drncaly kárky, dobytek bučel, kohouti kokrhali, pávi řezavě křičeli a hovory a smích kupců a venkovanů a archinomů a vianomů se procedily až ke mně. A všechno mě to lákalo a všechno to bylo provázáno zajímavými vůněmi — zralé ovoce, čerstvý hnůj, barevné voňavé

květiny — a já neměl dovoleno jít ven, na nic z toho jsem se nesměl podívat.

Ten den jsem dostal za úkol opsat smlouvu, jejíž smysl jsem skoro nechápal. Slova veliká, čísla ještě větší, pojmy kupeckého umění byly abstraktní a odporně prolezlé skrytými významy. Slova jako *promissorio* nebo *fallimante*. Slovní spojení jako *usanza da Banca Regulari, controllar di Navola, cambio del giorno* nebo *definis da Vaz*. Na ten text si z valné části vzpomínám jako na něco podrazácky hadovitého, co nevede k ničemu příjemnému a pořád to ne a ne končit.

„Tvůj praděd chápal, že věnovat se všemu, co jeho podnikání přináší, není povinnost, ale čest.“ Merio vyhlížel škvírami oken dolů na ulici; všechna okna totiž byla velmi vysoká, aby dovnitř vpouštěla světlo, ale taky uzoučká, aby se dovnitř neprosmykl žádný zloděj. „Od těch nejúpornějších prací po ty nejúchvatnější, to vše mu bylo ctí.“ Zamyšleně nasál vzduch mezi zuby. „*Tuotto lavoro degli scriveri*,“ pokračoval. „*Tuotto lavoro degli numerari*.“

Šel se mi podívat přes rameno, jak jsem daleko. „Právě Deiamo napsal toto *promissorio*, jež nyní kopíruješ, a pak se věnoval další práci. Vlastní rukou následuješ tu jeho. Jen si to představ, Davico. Smlouva napsaná mužem, který již dávno vystoupal k Amovi, a přitom jeho slova přetrvávají. Přetrvává i jeho ruka, natahuje se k tobě přes propast tří pokolení. Jeho ruka se tě dotýká...“

Já tedy z pomyšlení, že na mě sahá mrtvý pradědeček, až tak dojatý a u vytržení jako Merio nebyl. Spíš jsem se z toho rozklepal a vzpomněl jsem si na katakomby pod Navolou, na ty chodby a krypty, kde vám kape na hlavu a až do stropu se tam vrší kosti pradávných Amonců; ale měl jsem dost rozumu, abych se nevzpouzel.

„Následuj jeho ruku, následuj její ladnost,“ říkal Merio a nevědomky sám máchal rukou, jak mi tak rázoval sem tam za zády. „Následuj i ty nejmenší drobnosti Deiamova umění a klaň se jim. A vzdej Amovi díky za to, že je ti právě v tuto chvíli tvůj praděd nápomocen.“

Já ovšem věděl, že právě v tuto chvíli jsou moji kamarádi Piero a Cierco na Quadrazzo Amo, hrají si na vojáky a šermují

dřevěnými mečíky. Právě v tuto chvíli s nimi asi je i Giovanni, sedí ve stínu na schodech Callendry a čte si v jedné z mnoha svých knížek. Právě v tuto chvíli je nejspíš můj přítel Tono dole v přístavu a loví cerulejské okáče. Právě v tuto chvíli u nás v kuchyních peče siana Brazzarossa sladké sušenky se zázvorem a kořením chá, přesně ty, co je má tak moc ráda otcova družka Ašja. A co víc, právě v tuto chvíli Lenoška očuchává rohy ve stájích našeho paláce a je moc ublížená, že jsem ji opustil...

„Dávej pozor, Davico!“ Merio mě znovu vytahal za ucho. „Podrobnosti jsou důležité! Deiamo zcestoval kus světa, aby si rozšířil obzory. Věděl toho hodně o potkanech, kterými jsou zamořené obilné lodě z Vesuny, a právě tak i o tom, jakým dřevem se opravují stavy, na kterých se v Navole tká plátno.“

Merio pokynul k papírům a svazkům, jimiž byly obloženy stěny. „Stále můžeš číst, co napsal, pozorovat jeho mysl při práci. Vidět vědění, které nahromadil. Očichával šije žen v Merai, jen aby věděl, jaké parfémy mají nejraději, pil velbloudí mléko ve stanech Bedozů, aby pochopil život lidí z karavan. My v jeho tradici pokračujeme: čteme si slova, získáváme znalosti...“

Ukázal mi ke svému psacímu stolu, kde se do výšky vršila korespondence se vzdálenými obchodními partnery, potrhaná a flekatá od vody. „Tohle je základ všeho, co tvá rodina dělá, a tak se uč, stejně jako se učil tvůj otec a před ním tvůj děd, jeden po druhém, od Deiamova génia... Pokračuj, Davico. Opisuj dál. Ne-přestávej v práci jen proto, že mluvím. Tři bezchybné opisy, pak si můžeš jít hrát. Jeden pro nás. Jeden pro kupce sia Tosca. A další, který sio Tosco odveze do naší pobočky ve Vazu, kde poté vybere půjčku ve vazských stříbrných prstech a nakoupí koně. To přece víš, že Vazští počítají stříbro na prsty, ne?“

Přikývl jsem.

„A jakpak ve Vazu říkají zlatu?“

„Palce.“

„Kolik prstů za jeden palec?“

„Dvanáct.“

„Správně. Kopíruj dál. Měl bys totiž být s to mi naslouchat a při tom dál pracovat, Davico. Kdybych tu práci dělal já, měl bych to už...“ Nedořekl. „Nai, Davico. V *lettera di credo* je přece

zdvojené písmeno *t*.“ Dloubl prstem do toho, co jsem napsal, inkoust se rozmazal, bylo po popisu. „Vidíš to tady? Dvojité *t*. I drobnosti jsou důležité. Datum splatnosti, váha stříbra, ba i to dvojité *t*. Ten papír vyhod. A začni znova.“

„Už mě bolí ruka.“

Když na to vzpomínám teď, starší a rozumnější, obávám se, že jsem toho okopíroval hodně málo, ale byl jsem mladý a naivní a tehdy mi připadalo, že se dřou celé dny. Minuta nudy se mění v hodinu, hodina v den, den je jako celý život — a my se o svoje pocity neváháme podělit, protože jsme se ještě nenaučili umění *faccioscura*.

Merio nasadil nakvašený tón. „Tak tebe bolí ruka?“

Merio byl zpravidla veselý člověk, mírný, lehko se s ním vyšlo, jako to u těch z Pardi bývá, měl zardělé baculaté tváře a kulaté břicho společné těm, kdo ocení dobré víno a lepší sýr. Já tehdy ale patrně našel nějakou hranici jeho trpělivosti, protože mu obočí vystřelila vzhůru a v očích už nejiskřilo. „Pokud tě bolí ruka, pomysli na všechny ty, kdo usilovně pracují kolem tebe. Na ty, kdo se dřou *pro tebe*.“ Otočil se ke scriveri u okolních psacích stolů. „Je někdo z vás unavený?“ Namířil ukazovák na toho nejbližšího. „Třeba ty, sio Ferro. Jsi unavený? Bolí tě ruka?“

A samozřejmě že sio Ferro odpověděl: „Ne, mistře,“ a ostatní scriveri se na mě shovívavě pousmáli a dál pracovali.

„Tito muži celý den píšou. Celý den čtou,“ kázal mi Merio. „Sio Ferro se svému řemeslu začal učit ve tvém věku, a už tehdy psával celý den. Takže... nic menšího nečekám ani od tebe. A nevykládej mi, že tě bolí ruka.“

Nebyl jsem tak hloupý, abych dál odpovídal, ale nepotěšilo mě to. Pustil jsem se do díla na novém listu papíru a potlačoval jsem zoufalství z toho, že znovu opisuju to, o co jsem kvůli jediné chybě přišel.

„Ai,“ ustrnul se Merio, když viděl, jak jsem na tom bídne. „*Finis. Finis*.“

Položil mi dlaň na hřbet ruky. „Odlož brk, Davico. Pojd' ke mně.“ Pokynul mi, ať jdu za ním. „Ci. Tohle nebude žádný trest. Jen pojd' se mnou, chci ti něco ukázat. Tak pojd', pojd'.“ Mávnutím ruky mě vyhnal ze židle. „Pojd'.“

Merio mě vedl po širokých dřevěných schodech scrittoria do přízemí, kde se počítadla proklikávala a procvakávala houštinami našich příjmů a výdajů. Proplétali jsme se mezi stoly a pak jsme vyšli do rámusu na ulici.

Hned vlevo ode mě byla dokořán otevřená brána do paláce naší rodiny. Vešli jsme a Merio mě vedl po chladivé kamenné chodbě až na poklidnou, sluncem zalévanou quadra premia, kterou ochlazovala šplouchající ústřední kašna.

Lenoška okamžitě vyčenichala, že přicházíme, kvapem vyběhla ze stájí a vrtěla ocasem. Vzal jsem ji do náruče a byl jsem šťastný, že ji vidím — a stejně to platilo naopak. Vrtěla se a kroutila, strkala mi čumák do tváře a olizovala mě na lících.

Čekal jsem, že mě Merio povede ještě dál do paláce, ten se však zastavil rovnou tam, na quadře, a s očekáváním se díval na mě. Pokoušel jsem se udržet v náruči zmítající se Lenošku, rozhlížel jsem se všude možné a snažil jsem se přijít na to, proč na mě tak upírá zraky.

Tak co tu máme? Tři obloukové průchody vedou na quadru ze stájí, pak podél stěny sousedící s ulicí jsou příbytky rodové stráže, s ochozy v přízemí a v patře. Dále bublavá mramorová kašna zachycující Urulu a její mořské panny a ryby, všechna řadra jsou nahá a tryská z nich voda. Voda je moc příjemná a chladivá, hlavně v parný den, jaký máme dnes. V nejvzdálenější stěně quadry jsou proražené další obloukové průchody, které zvou ke vstupu do soukromějších částí našeho domova, ale tak daleko mě Merio nezavedl. Místo toho mi ukázal na fresku na poslední stěně quadry. Na té nepřerušované stěně, která dělí palác od sousední banky.

„Podíval ses někdy na tohle?“

„A-ano...“

Váhavě jsem odpověděl proto, že jsem se na to samozřejmě už díval. Tak velikou malbu těžko přehlédnete, vždyť má přes pětadvacet kroků na délku a vysoká je tak, že abyste ji viděli celou, musíte poodstoupit hodně dozadu a ještě natahovat krk. Zachycovala bitvu mezi Navolou a útočníky z Cheroux a Merai a byla stejně nepřehlédnutelná jako kašna s Urulou a jejími rybami a mořskými pannami. Jenže kašna byla dobrá přinejmenším

k tomu, abych si v ní ochladil nohy, a ještě lepší, když mě napadlo cákat vodu na Lenošku a tím ji škádlit. Ostatně mnohem zajímavější než malba byly naše stáje plné koní a hříbat a klisen a hřebců, kde navíc vládla příjemná vůně vydělané kůže a sladký pach podestýlky a hnoje. Malbu jsem vídal po celý život denně, ale i tak jsem si dával pozor, protože jsem v Meriově otázce vy-cítil nějakou past. Už v tom útlém věku jsem poznal, kdy si jeden z mých učitelů ostří bodec, a věděl, že mám čekat píchnutí.

„Co tam vidíš?“ zeptal se Merio.

„Jak Navola a Pardi a Savicchi bojují proti Cheroux a Merai.“

„A co ještě?“

Pracně jsem pohledem propátrával bojující jednotky. Na pravé straně se na slunci třpytil cíl, na nějž mířila vojska Cheroux — naše město Navola, usazené na ostrohu, kde Cascada Livia ústí do obrovské rozlohy Oceana Cerulea. Věže našich mnoha soupeřících archinomů se blýskavě tyčily vysoko nad hradby Navoly.

Každé dítě v Navole ví, co to bylo za zoufalou a současně významnou bitvu, ale že bych měl tuhle malbu obzvlášť v oblíbě, to ne. Můj přítel Piero, který pocházel z nomo nobilii anciens a válečné umění miloval, pořád mluvil o tom, že jednou z něj bude skvělý generál a že bude na obranu Navoly svádět takovéhle slavné bitvy, jenže mně se krví zalité bitevní pole nelíbilo, a už vůbec se mi nezamlouvaly mrtvolý plovoucí po Livii. Malba to byla triumfální, taky ovšem nepřijemná.

„Podívej se sem,“ nasadil Merio učitelský tón. „Nebojujeme jenom proti vpádu z Cheroux. Vidíš to tady, vysoko na nebi? Vidíš, jak nám Amo přináší svou božskou přízeň a podporu? Jak nám ve svém voze vyjel na pomoc? Amo nám žehná, chrání nás, protože jsme spravedliví a Cheroux je psi království. Také se podívej, jak zelené je bitevní pole a jak modré jsou vody v řece Livii, k nimž jsme natlačili vojsko z Cheroux. To nám říká, že Navola je požehnána i mořem a obchodem na řece a také úrodnými poli, a že to vše z nás dělá cennou kořist pro Cheroux. A tady, podívej se, jak teď ti psi, ti vetřelci z Cheroux podléhají panice, jak skáčou do řeky, snaží se plavat, ale ve zbroji tonou. A tady...“ Pokusil se dosáhnout až na místo kdesi vysoko na obraze, ale samozřejmě

to nešlo, na to byl příliš malý a taky příliš těžký. „Tady je znak tvého rodu, býk rodu Regulai, vlaje mezi ostatními zástavami navolského vojska.“

S očekáváním se na mě zadíval.

Tupě jsem mu pohled oplácel.

„*Ci!* Dějiny! Musíme ti víc přednášet o dějinách, Davico!“ Otřel si z pleše pot. V tom parnu mu kůže na hlavě už růžověla, přesto byl zřejmě pevně odhodlán v poučování vytrvat. Přitiskl jsem si k tělu Lenošku a snažil jsem se dávat pozor a on ukazoval postupně na různé zástavy a znaky, z nichž jsem v některých poznával erby jiných navolských rodin.

„Archinomo di Regulai nebyl vždy tak hrdý, jako je teď,“ vykládal Merio. „Před časy tvého praděda slovo Regulai označovalo jen kupce a obchodníky, a kupci nejsou vždy chováni ve větší úctě. A jistojistě tomu tak nebylo v těch dobách. Tehdy vládli Navole archinomo nobilii anciens, kteří tvrdili, že po krevní linii pocházejí ze starých Amonců. To oni zastávali hodnosti a těšili se cti a vlivu.“

„Jako Piero a Cierco.“

„Ano. Přesně jako tvoji kamarádi. Nesou stará jména. Zato di Regulai, to bylo pouliční jméno, vianoma. Jenže tady, v tomto okamžiku, vztyčil tvůj praděd svou zástavu vedle zástav šlechticů, kteří svá jména mohou vysledovat zpět až k Amoncům...“

„A bylo to tak?“ zeptal jsem se.

Merio se zarazil. „Co bylo jak?“

Zadíval jsem se na rozměrnou fresku, na všechny ty muže a koně, na naši zástavu, o fous větší než ty ostatní, na svého děda s pozvednutým mečem a v sedle černého válečného oře Nera.

„Opravdu to bylo takhle? Stalo se to právě tak?“

„Proč mi kladeš takovou otázku?“

Sám jsem nevěděl jistě. „No... tu fresku jsme dali namalovat my... tak možná...“

„Prosím?“ pobídl mě Merio.

„Možná jsme jenom chtěli na malbě vypadat mocně, ne? Třeba jako když archinoma Furia dává svoje nepřátele věšet z hradeb paláce, dokud neshnijou. Aby lidi odstrašila.“

„Pokračuj.“

„Kdo nás tady navštíví, ten to uvidí. Uvidí to nejdřív ze všeho. Viděl jsem, jak se na to lidi tváří. A jak si něco mezi sebou špitají. Něco to pro ně znamená. Možná jim to něco sděluje. Možná to je spíš sdělení než skutečné dějiny.“

„Ai.“ Merio se rozzářil a štlpl mě do tváře. „No vidíš, vždycky když si zrovna říkám, že máš mezi ušima jen samou vlnu, najednou prosvítne odlesk bystrosti tvého otce.“

„No a tak co, jeli jsme v čele?“ nenechal jsem toho. „Byli jsme vůbec v tom útoku?“

„Sejde na tom snad?“

Zaváhal jsem.

„Nevím.“

„Tak se nad tím zamysli. Usilovně. Přece si rád čteš příběhy a báje. Deníky Marcela z Bisu. Avviccovy *Cestopisy*. Vím, že máš rád legendy o dávných bozích. Jsou pravdivé? A sejde na tom, jestli jsou? Anebo spíše na tom, jestli ti to vnuká ty správné pocity?“

Odpověď jsem neznal. Byl jsem rád už za to, že jsem položil otázku, kterou Merio docenil, jen jsem teď měl dojem, že plavu v hlubší vodě.

Merio se shovívavě usmál. „Přemýšlej o tom, Davico. Je to podstatná otázka. Jednu věc ti ovšem mohu říct s naprostou jistotou, totiž že tvůj dědeček nebyl žádný zbabělec. Destinovi nepřezdívali Býk jen tak pro nic za nic. Vyjel do boje a po bitvě se účastnil dojednávání smluv. Co se týče toho ostatního... Byla jeho zástava tak jasná a vlála tak vysoko?“ Pokrčil rameny. „Někdo moudrý by patrně řekl, že zástava vašeho rodu vlaje vysoko nyní a že zástavy prastarých jmen se s každým uběhlým rokem zmenšují. To jsem ti ale ukázat nechtěl. Pojd'. Sem, ke spodní části malby.“

Přešel podél celé stěny, mě táhl s sebou, a už jsme byli zcela nalevo, daleko od Ama. V úrovni mých očí byl na pozadí malby vyobrazen les na vršku a v lese se skrývali muži na koních, mnozí dost šikovně schovaní mezi stromy, zastíněné, matné obrysy, nejasné a zadumané. „Co tady ti muži dělají?“

„Nic.“

Merio se zamračil, tak jsem to zkusil znovu.

„Schovávají se?“

„Něco lepšího. Všiml sis erbu na jejich štítech?“

„Mají tam vlka.“

„Správně. Vlka. Poznáváš ten erb?“

Zavrtěl jsem hlavou.

„Compagni Militi Lupari. Silné žoldnéřské vojsko. Cheroux si je drží jako zálohu, mají rozdrtit naše jednotky zezadu, až zaútočíme na jejich šiky u řeky. Velitelé z Cheroux se snažili nalákat nás k bitvě na tomhle místě na rovině u řeky, opřít se zadním vojem o břeh a přimět nás k útoku. A Lupari se měli vyřít z lesa a zasadit nám úder zezadu. Byli by nás rozdrtili mezi kovadlinou z Cheroux a kladivem Lupari. Jenže Lupari nezaútočili. Místo toho se na všechno jen dívali. Díky tomuhle muži.“

Poklepal prstem na nejasnou mužskou postavu v černém hábitu, s tváří ukrytou pod kápí. Kradla se lesem a v jedné ruce třímala nůž, v druhé nesla měsíc, ze kterého padaly ven zlatáky. Zlo se z ní jen linulo. „Tohle je Vessio. Sloužil tvému dědečkovi jako stiletto.“

Sykavě jsem se nadechl. „Jako Cazzetta?“

„Velmi podobně.“

Víc jsem toho vědět nepotřeboval. „Nemám ho rád.“

Merio se rozesmál, znělo to spíš jako překvapené zaštekání než jako smích. Pocuchal mi vlasy. „To já taky ne, Davico. To já taky ne!“ Dál se pochechtával, ale pak zvážněl. „Měl bys ovšem vědět, že Cazzetta je tvému otci naprosto věrný, a věrná dýka má větší cenu, než kolik její nositel sám váží ve zlatě, ať už dělá jakkoli nepříjemné věci.“

Pochybovačně a nepříliš přesvědčeně jsem přikývl.

Cazzetta přicházel a odcházel, dostával nějaké záhadné úkoly, byla to pro mě zlodušská bytost, jež se objevovala v kteroukoli denní i noční hodinu; třeba přicválal do paláce na svém černém hřebci, potvoře jménem Avinciinus, sedmnáct dlaní vysoké, vzteklé a násilnické. Pak Cazzetta sesedl, hodil strážnému otěže a odporoučel se za otcem. Jednou jsem ho viděl, jak za ním vrazil rovnou do lázně, lazebnice a služebníci se rozprchli. Viděl jsem ho taky, jak nakráčel dovnitř uprostřed hostiny na počest callarina, ještě zpocený a smradlavý od jízdy, a svou temnou přítomností zarazil hudbu i hovor. A kdykoli se Cazzetta obje-

vil, otec se s ním bez meškání sám někde uzavřel. A potom zase zmizel, často ještě téže noci, vypařil se jako dým odnesený týmž chorobným větrem, který ho přinesl.

Mnohem horší však bylo, když se tu zdržel.

Cazzetta rád hrával kruté hry a jako jejich terč si s oblibou vybíral mě. Třeba mě donutil, abych prokazoval svou rychlost při hře na plácanou, kterou měl rád, jenže já při ní měl vždycky ruce obolené od jeho ran. Někdy se vynořil ze šera, ohrožoval mě tenkou dýkou, již měl ukrytou v rukávě, anebo zase tou ve vysoké botě, případně krátkými nožíky, které mívál zastrčené ve vysokém škrobeném límci. Objevil se jako zlá fata, vykročil zpoza sloupu nebo ze stínu pod obloukem a pokaždé mě přemohl a přitiskl mi ocel na krční tepnu, načež mě varovně upozornil, že jsem Regulai a musím se mít na pozoru.

Úplně nejhorší pro mě ale bylo, když mi Cazzetta jednou přinesl darem bílou holubici v kleci. Klec i s ní mi podal a pak mi ukázal nevelký zlatý palcový prsten s nějakým rudým drahokamem. Cvakl, prsten se otevřel a uvnitř byla jehlička. Vsunul ruku do klece, mírně bodl holubici a ta se ihned svalila, zmítala se a umírala na následky jedu.

Potom mi dal prsten a pověděl mi, ať s ním zacházím opatrně. To prsten byl ten dar, ne holubice.

Cazzetta nebyl laskavý člověk, natož dobrý, a já se mu proto vyhýbal.

Ted' jsem se upřeně díval na toho druhého mistra dýky, Vessia, jak se krade lesem a v rukou má zbraň a měsíc zlata.

Merio řekl: „Bitva se nerozhodla na širém poli, ale ve stínech lesa. A nerozhodl ji třesk mečů, nýbrž škrábání brku. Zvítězili jsme proto, že přísliby tvého rodu prosluly svou silou. Tím, že jsou stejně chladné a neměnné jako led na Cielofrigu.“

Oba jsme se dívali na malbu. Já, malý hoch, jsem se snažil porozumět. Merio, náš numerari, nejspíše přemítal, jak dlouho by mu trvalo, než by přepočítal zlato potřebné k zakoupení oddanosti Lupari.

„Ale kde je pradědeček?“ zeptal jsem se posléze. „Říkal jsi, že mi povíš něco o Deiamovi, jenže tahle malba je o mém dědovi, o Býkovi.“

„Jak to myslíš? Tohle vše je přece dílo tvého praděda!“

Merio poodstoupil a ukázal na celý výjev. „Jeho bystrá mysl, jeho železné přísliby, jeho smlouvy, právě jako ta, kterou opisuješ. Podívej se nahoru. Až nahoru, k obloze. Vidiš, jak náš bůh Amo vede svůj ohnivý vůz skrze mraky do boje za Navolu? A teď se podívej, kdo stojí na voze vedle něj, tamten okřídlený vincii. Ten pyšný oblouk nosu, ty hluboko zapadlé oči...“

„Deiamo?“

Poznal jsem ho podle podoby s jinými portréty až teď, když mě na to Merio upozornil. Malíř zachytil dokonce i sklon postavy přihrbené od věčné námahy u psacího stolu, třebaže na tomhle obraze byl okřídlený a mocný a právě vrhal jasný blesk.

„Deiamo,“ vydechl Merio. „Jak jinak. Býk pozvedá meč a žene se do boje, ale to *jeho otec* vrhá ohnivé blesky a stojí Amovi po pravici. Vždyť uvaž. To Býk tenhle obraz objednal... a přece svého otce postavil na roveň největšímu z bohů.“

Načež se na Meriově tváři objevil čtverákový výraz. „A to mi klidně věř, že právě proto Garagazzo považuje tenhle obraz div ne za rouhačství.“

„Vážně?“

Merio zamrkal. „Ovšemže ano! Schválně ho sleduj, až příště přijde na návštěvu. Všimni si, jak našemu kanonickému knězi zrudne tvář. Přesto je tam Deiamo pořád: protože tak to tvoje rodina chce.“

Přidřepł si ke mně. „Nikdy na tohle nezapomínej, Davico. Skutečná moc tvé rodiny plyne z nezlomné síly příslibů, a tudíž z té tolik otravné dřiny pradědečkova brku. To je základ všeho.“ Plácl mě po zádech a usmál se.

„A teď si běž hrát. Zítra přijdeš a pořídíš bezchybný opis té smlouvy, právě jako kdysi Deiamo.“

Deiamo se narodil v zešeřelém bytě o dvou místnostech v Quartiere Lana, obklopený klapajícími stavy a shonem a pokřikováním obchodníků, stříbrnotářů a cartalitigi. Dožil však ve velkolepém paláci, oděný v hedvábí a v kruhu ochotných nositelů největších jmen ve městě. A třebaže zesnul uprostřed bohatství, v srdci byl dál vianoma a nikdy nedal dopustit na prosté lidi.

To Deiamo jako první dal budovat po celé Navole kolonády, aby vianomae měli stín proti letnímu vedru a střechu proti lijákům ve vlhkém období. To on jako první zaplatil dělníkům, aby prokopali a opravili prastaré, pod městem dlouho ukryté stoky, jež zde zanechali Amonci, takže voda splachovala z Plátenické čtvrti špínu a všichni od nejvýše postavených po ty nejubožejší mohli chodit po ulicích zbavených odpadků.

Když nenasytná touha po slávě zachvátila navolské archinomy a všechna velká jména se dožadovala války proti Vesuně, právě Deiamo pozvedl hlas na protest. Postavil se doprostřed Callendry a všechny varoval, že to je pošetilost, a přišel kvůli tomu o nějaké vklady a účty. A když jsme nehledě na to do války vytáhli a naši vianomae po tisících umírali ve vesunských bažinách, probodaní šípy nebo utonulí v bahně, právě Deiamo dal zbudovat sirotčí klášter určený pro děti, jež přišly o otce. Klášter Contessa Amovinci stojí dodnes a v galerii předků v našem paláci je Deiamo zachycen, jak sedí na schodech před tímhle klášterem, obklopen všemi dětmi, o něž se postaral.

Po Deiamovi nastoupil Destino, řečený Býk, který sehrál tak značnou úlohu při obraně Navoly před vojskem Cheroux. Destino na portrétu sedí v sedle svého válečného oře Nera černé vousy má prokvetlé stříbrem, tmavé oči mu planou, meč drží tasený k boji.

Destino obchodoval s mincemi a železem, se lnem a vlnou a plátnem, pšenicí a ječmenem a rýží. Založil stálé pobočky v až tak vzdálených městech, jako je Villion a Bis, Hergard, Neft nebo Sottodun, a pečlivě vybíral partnery, kteří budou tyto podniky v našem jméně vést. To Destino přestěhoval Banca Regulai ze staré Plátenické čtvrti do nového okázalého paláce, to on jako první zasedl v Callendře jako archinomo.

Destino nebyl jen válečník, nebyl jen kupec. Byl také milovníkem umění a přírody. To Destino najal geniálního Arragnala, aby navrhl a zbudoval podivuhodné Catredanto Maggiore na Quadrazzo Amo, kde se pak modlili všichni Navolané urozených jmen, a on také zaplatil za stavbu zahrad se sochami, jež obklopovaly město pro potěchu všech.

A konečně tu byl můj otec, Devonaci di Regulai.

Otec nebyl ani tak laskavý jako Deiamo, ani tak chrabrý jako Destino, i když obě ty vlastnosti v sobě choval. Byl cosi zcela jiného, ve svém intelektu byl téměř nepozemský. Říkávalo se, že s počítadlem začal pracovat, ještě než mu byly dva roky, a že když mu byly tři, psal už ve starověké amonštině.

Nesmírně bystrý, chytrý, vnímavý, neúnavný, neústupný, nebojácný. Všechny ty charakteristiky jsem o něm slyšel, a i mnohé další. Slyšel jsem je od vianomae na ulici, od těch, kdo mu sloužili v našem paláci, a všichni mluvili uctivě. Otec rozšířil působnost banky Regulai až do odlehklých končin, kde se hovoří nářečnými jazyky amo, ba i ještě dál. Králové a velmoži žadonili o pozvání k našemu stolu. To můj otec přesvědčil Madrasalva, aby sešel ze své poustevny a dokončil zakázku na catredantu, poté, co Arragnalo podlehl jedu, jímž jej otrávil jeho učeň a milenec. Madrasalvo namaloval chodby a kopule catredanta, vše vlastní rukou, nikdo jiný na to nesáhl — a dokončit tu zakázku mu trvalo deset let a bylo z toho jeho nejskvělejší dílo.

Otec nakrmil vianomae, když Scurovy neštovice zabíjely naše sedláky na polích a nedostávalo se nám úrody, na náklady naší rodiny do Navoly připluly veliké lodě naložené pšenicí až z říše Chur, a když se kapitáni zdráhali přistát v našich přístavech prolezlých nákazou a nakrmit náš lid, donutil je k tomu hrozbou, že jinak přijdou o všechny budoucí obchody. Otec také zůstal v chorobou zmítaném městě, ačkoli všichni ostatní archinomové prchli a třebaže jej modré květy připravily o manželku, mou matku. Dal jí pak vystavět chrám na Catredanto Amo a v něm ji najdete dodnes.

Naše jméno je propleteno až se samými kostmi Navoly; moji předkové ovlivnili její architekturu, její klikatící se ulice a stinné zahrady, z nichž mnohé jsou pojmenovány po bratrancích, sestrách, bratrech, synech a dcerách z našeho rodu. Via Gianna. Via Andretta. Giardina Stefana. Po celá pokolení jsme budovali naše jméno a vliv.

Za dob mého mládí se pojmy banca mercanta a Regulai vyslovovaly téměř jako synonyma. Slovní spojení archinomo Regulai se zvučně rozléhalo až přes moře, nahoru i dolů po rybářském háčku Cerulejského poloostrova, přes pouště a stepi, až

do Zuromu a Chatu a Ximu. Zdolávalo mrazivé vrcholky Cielo-friga a dostávalo se až k vousatým barbarům ze severu. Naši pověřenci a zmocněnci poskytovali půjčky, nakupovali, obchodovali, pojišťovali lodě a zboží, špehovali vládce, kupovali doly, prodávali města. A můj otec tomu všemu předsedal.

Kdo však byl můj otec doopravdy?

Myslím, že pro každého z nás je těžké poznat nitro někoho jiného. To, jaký byl v mých očích, se lišilo od toho, jak ho viděl nějaký stříbrnotář v Quartiere Lana, jak ho viděla jeho družka Ašja, jak ho viděl náš navolský callarino.

Za ty druhé mluvit nemohu. Mohu říct jen tolik, že pro mě to byl tvrdý muž, v obchodě neústupný, v příslibech nezlomný, ale ke mně byl laskavý, a tak jsem ho nesmírně miloval.

Kromě toho bych řekl, že ačkoli byl mocný, netloukl druhé po hlavách a hřbetech klackem své síly. Velice mu záleželo na tom, aby i druhým uchoval hrdost, a proto dával přednost zdvořilé dohodě před přímou demonstrací síly. Měl v držení přísliby mnoha, ale nesnažil se jim šlápnout vojenskou botou na tvář a zašpinit ji hlínou, a to ani když jejich přísahy inkasoval. *Sfaccio*, tak se tomu říkalo v hovorové navolštině — zašpinit někomu tvář —, můj otec se však v podobných nízkostech nevyžíval. Nebyl takový, aby někoho musel bez důvodu *sfaccire*, i kdyby k tomu byl vydrážděn jeho malicherností.

Abych uvedl příklad: v těch dobách mého dětství callarino často pobýval v našem paláci kvůli městským záležitostem. Na rozdíl od jiných měst neměla Navola knížete či krále, jenž by nás ovládal. Místo toho jsme měli callarina, jež si volili archinomové a s nimi rovněž zástupci cechů a řemesel: kameníci, cihláři, sdružení výrobců vlny, cech výrobců stavů, cech kovotepců, představení klášterů a samozřejmě také zvolení představitelé zastupující různé městské čtvrti a vianomae, kteří v nich žili. Celkem jedna stovka mužů, a někdy i žen, pověřených řízením chodu města, jež tedy bylo spíše republikou než monarchií a v jehož čele stál náš callarino.

Navola byla v těch časech civilizovaná. Byli jsme úplně jiní než to surové knížectví Gevazzoa, ovládané lidmi z Borraghy, od danými krevním mstám a pomstychtivým intrikám. Vládli jsme

větší moudrostí než neurvalé království Cheroux se svými držími válkami a chamtivým králem Andretonem. A byli jsme spokojenější a civilizovanější než země Merai, jejíž parl trůní neklidně ve svém Rudém městě a bez ustání se silou a mocí snaží potlačit své vzpurné příbuzné. V Navole volila Stovka callarina do nejvyšší funkce a on s jejími radami moudře a dobře vládl. Borsini Amoforze Corso, veliký callarino navolský, byl zvolen mnoha hlasy, poslušně sloužil městu a dával se vést zájmy všech.

Tak to tvrdili učenci, kněží a diplomaté.

A věřte mi, často bylo jediným varováním před callarinovým příchodem to, že si otcův numerari Merio varovně odkašlal, protože callarino s oblibou přicházel neohlášen. Callarino nebyl z těch, kdo trpělivě počkají, natož aby plynul svým drahocenným časem pro druhé. Merio si prostě odkašlal — a chvíli nato už callarino vtrhl do knihovny, jako kdyby byla jeho, vykročoval si po ní v tom svém rudozlatém úředním šatu a naparoval se, jako kdyby jeho jméno bylo napsáno na Amově koruně.

A co na to otec?

Ten prostě zvedl zraky od toho, co zrovna psal, pobídl callarina, ať se posadí, jako kdyby to byl očekávaný a krajně oblíbený host, a pokynul Meriovi, ať jim jde obstarat sladký čaj a trpký sýr.

Takový byl můj otec. Byl umírněný, protože měl moc.

A takový byl i callarino, protože žádnou neměl.

A poté, jako při afektovaném zdvořilostním tanečku, si callarino — bez vyzvání — vyžádal svolení, aby mohl použít svou vlastní pečeť, jež ležela otcí na psacím stole; a můj otec — aniž by musel vyjádřit souhlas — k jejímu použití svolil.

Callarino třeba řekl: „Generál Sivizza říká, že garda Lupari má už ztupené zbraně.“

A můj otec na to opáčil: „Něco takového nesmí pýcha navolských ozbrojených sil dopustit. Naši věrní ochránci musí být sami dobře chráněni. Měli by dostávat maso, aby byli silní, ty nejostřejší a nejpevnější zbraně pro své bojové umění. A ti, kteří jsou ženatí... ti by měli dostat po zlatém navisoli na důkaz vděku. Pan generál a jeho Vlci by nikdy neměli mít pocit, že jim snad město není vděčné za ochranu.“

A callarino tudíž v tu chvíli a na tom místě sepsal návrh pro archinomy z Callendry — z nichž na nejednoho otec nahromadil přísliby a jejichž tváře otec také poznamenal — a rovnou jej opatřil svou pečeti, z níž odkapával rudý vosk, potvrdil poukaz šmouhou své autority, jíž se mu nedostávalo, a navrhl přesně tu částku, kterou předtím nadhodil otec, a poté Stovka jmen Callendry hlasovala a souhlasila a můj otec a další archinomové města zaplatili částky nezbytné k tomu, aby naše jednotky byly bojeschopné.

Jindy zase callarino třeba řekl: „Borraghané vyslali do Navoly ambasadora s obchodními návrhy.“ A můj otec se zamračil a pronesl: „Ale má archinomo Borragha vskutku naši důvěru? Gevazzoa je takové ošklivé město. A populo Borragha jsou lidé nízcí. Klidně ti políbí botu, avšak až budou vstávat, aby ti ještě políbili ruku, vrazí ti do žeber dýku.“ A potom nasadil výraz, jako kdyby pil z flašky nedobré víno, patrně jedno z těch proslule kalných vín z Gevazzo, co jsou samá sedlina.

V tom případě callarino nechal téma být a přesunul se k jiným, protože věděl, že sám nemá k dalšímu jednání s archinomem Borraghy pravomoc.

A ještě jindy třeba callarino řekl: „Král z Cheroux si přeje vyslat dvacet učenců, kteří by rádi v archivech univerzity pořizovali opisy spisů se znalostmi o *banca mercanta*, *litigi* a *numismatica*, a jsou ochotni nám za to dát svoje texty o architektuře a starověké amonštině.“

A otec na to: „Vědění rozjasňuje všechny říše, jež je dostávají, ale ještě více ty, jež je poskytují. Jen ať učenci z Cheroux přijdou a dostanou od Lupari záruku nerušeného průchodu, nejprve však ať k nám přijede Andretonův syn a odpřísáhne na moje dračí oko, že už nikdy nevznesne krevní nárok na naše dobré sousedy z Pardi.“

Tohle všechno jsem sledoval a Merio mi posléze tiše vysvětlil, že od té doby, co můj děd způsobil jejich přeběhnutí ve válce s Cheroux, stali se Lupari v kovu zakutou pěstí Navoly — výhradně našimi vojáky, dobře placenými za to, aby nás bránili. Jenže to jsou od náтуры žoldáci. Přешli k nám proto, že jsme jim líp zaplatili. Co kdyby ovšem přišla jiná nabídka? Co kdyby je opět někdo pobídl, aby změnilu stranu? Co pak?

Navolští archinomové platili dobře a uměli ze všech Amových končin přilákat ty nejlepší. Nájemní válečníci však měli trojnásobnou hodnotu, pokud se v Navole oženili a přivedli na svět další vlčata pro služby městu — až pak se spojili s Navolou nejen skrze slunce a měsíce na našich mincích, nýbrž také vlastní krví. Právě proto otec rozdával navolská slunce, navisoli, naše zlaté platidlo, těm, kdo založili rodiny. Snažil se připoutat Compagni Militi Lupari k městu, ztotožnit Navolu i s jejich přežitím. Tak podněcoval Vlky, aby bojovali nejen za peníze, ale také za zachování vlastních jmen a rodů — aby se zkrátka sami stali Navolany.

Taková byla otcova moudrost.

„Dobře, proč však musí princ z Cheroux přijet sem a přísahat na to dračí oko?“ zajímal jsem se.

Merio zakomíhal obočím. „Proč asi! Protože když složíš přísahu na dračí oko, ona tě zaváže, a pokud nebudeš hrát poctivě, dracchus tě spálí na popel. Drak ti přece vidí až do duše.“

„Opravdu?“

V tu chvíli jsem velice žasl, a ještě více se děsil. Děsilo mě to skoro tolik, jako když u nás byl Cazzetta.

Merio mi pocuchal vlasy a zasmál se. „Ai, Davico, ty jsi mi ale důvěřivý tvoreček. Princátko moje, jak my tě jenom naučíme, abys tu svou upřímnou tvář skrýval pod maskou?“ Vzdychl si. „Ne, nespálí tě na popel, a ne, nevidí ti do duše. I přesto je to strašlivé, dotknout se něčeho, co kdysi bylo velkolepější než kdokoli z lidí, a když na podobný artefakt složíš přísahu, pocítíš to až v kostech...“ Otrásl se. „Pocítíš to hluboko. Symboly a obřady jsou součástí našich příslibů stejně tak jako naše mince a zásoby vlny, když v nich složíme jistinu, a jako to, jestli máme tvář beze stop po podrážkách od druhých. Když se někdo dotkne dračího oka, tvůj otec se na něj dívá, sleduje, jak se chvěje, dívá se, jestli zakolísal. Jestli nenahlédne do jeho duše aspoň trošku.“

Merio si s vážným výrazem sáhl do koutku vlastního oka. „Tím, kdo vidí, není drak, Davico. Je to tvůj otec.“ To na mě velice zapůsobilo.